

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

14 octobre 2003

PROPOSITION DE LOI

**modifiant l'article 133 du Code des impôts
sur les revenus 1992 afin de mieux prendre
en compte la situation des familles
monoparentales**

(déposée par M. Jean-Jacques Viseur
et Mme Joëlle Milquet)

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

14 oktober 2003

WETSVOORSTEL

**houdende wijziging van artikel 133 van
het Wetboek van de inkomstenbelastingen
1992 teneinde beter rekening te houden
met de situatie van de eenoudergezinnen**

(ingediend door de heer Jean-Jacques Viseur
en mevrouw Joëlle Milquet)

<i>cdH</i>	: Centre démocrate Humaniste
<i>CD&V</i>	: Christen-Democratisch en Vlaams
<i>ECOLO</i>	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales
<i>FN</i>	: Front National
<i>MR</i>	: Mouvement Réformateur
<i>N-VA</i>	: Nieuw - Vlaamse Alliantie
<i>PS</i>	: Parti socialiste
<i>SP.a - SPIRIT</i>	: Socialistische Partij Anders - Sociaal progressief internationaal, regionalistisch integraal democratisch toekomstgericht.
<i>VLAAMS BLOK</i>	: Vlaams Blok
<i>VLD</i>	: Vlaamse Liberalen en Democraten

<i>Abréviations dans la numérotation des publications :</i>	<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties :</i>
<i>DOC 51 0000/000 : Document parlementaire de la 51e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif</i>	<i>DOC 51 0000/000 : Parlementair document van de 51e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer</i>
<i>QRVA : Questions et Réponses écrites</i>	<i>QRVA : Schriftelijke Vragen en Antwoorden</i>
<i>CRIV : Compte Rendu Intégral, avec à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (sur papier blanc, avec les annexes)</i>	<i>CRIV : Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (op wit papier, bevat ook de bijlagen)</i>
<i>CRIV : Version Provisoire du Compte Rendu intégral (sur papier vert)</i>	<i>CRIV : Voorlopige versie van het Integraal Verslag (op groen papier)</i>
<i>CRABV : Compte Rendu Analytique (sur papier bleu)</i>	<i>CRABV : Beknopt Verslag (op blauw papier)</i>
<i>PLEN : Séance plénière (couverture blanche)</i>	<i>PLEN : Plenum (witte kaft)</i>
<i>COM : Réunion de commission (couverture beige)</i>	<i>COM : Commissievergadering (beige kaft)</i>

<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>	<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>
<i>Commandes :</i>	<i>Bestellingen :</i>
<i>Place de la Nation 2</i>	<i>Natieplein 2</i>
<i>1008 Bruxelles</i>	<i>1008 Brussel</i>
<i>Tél. : 02/ 549 81 60</i>	<i>Tel. : 02/ 549 81 60</i>
<i>Fax : 02/549 82 74</i>	<i>Fax : 02/549 82 74</i>
<i>www.laChambre.be</i>	<i>www.deKamer.be</i>
<i>e-mail : publications@laChambre.be</i>	<i>e-mail : publicaties@deKamer.be</i>

RÉSUMÉ

Comme partout ailleurs en Europe, la Belgique connaît une baisse de la natalité, une baisse du taux de fécondité, une diminution du nombre de mariages, une augmentation des naissances hors mariage, une croissance des divorces et donc une augmentation du nombre de familles monoparentales.

Les auteurs constatent par ailleurs que la situation financière des familles monoparentales est souvent précaire. Le législateur en était bien conscient puisque la loi du 10 août 2001 portant réforme de l'impôt des personnes physiques avait accordé un abattement complémentaire aux familles monoparentales. Les auteurs estiment cependant que cet abattement n'est pas suffisant et proposent donc de le porter de 870 EUR à 2280 EUR.

SAMENVATTING

Net als elders in Europa is er in België een daling van het geboortecijfer, een daling van het vruchtbaarheidscijfer, een daling van het aantal huwelijken, een stijging van het aantal geboorten buiten het huwelijk om, een toename van het aantal echtscheidingen en dus een stijging van het aantal eenoudergezinnen.

De indieners stellen voorts vast dat de eenoudergezinnen het vaak financieel moeilijk hebben. De wetgever was zich daarvan wel degelijk bewust aangezien de wet van 10 augustus 2001 houdende hervorming van de personenbelasting een bijkomende belastingvermindering heeft toegekend aan de eenoudergezinnen. De indieners zijn echter van mening dat die vermindering ontoereikend is en stellen derhalve voor ze te verhogen van 870 naar 2280 euro.

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Comme partout ailleurs en Europe, la Belgique connaît une baisse de la natalité (11,1%), une baisse du taux de fécondité (1,6 enfants par femme en âge de mettre un enfant au monde contre 2,25 en 1970), une diminution du nombre de mariages, une augmentation des naissances hors mariage, une croissance des divorces et une augmentation du nombre de familles monoparentales.¹

Il semble, en effet, qu'un ménage sur six se compose d'un seul parent qui a la charge des soins et de l'éducation d'un ou de plusieurs enfants à la suite d'un divorce, du décès du conjoint ou de la naissance d'un enfant chez un adulte vivant seul. Il y aurait ainsi 14% de familles monoparentales en Wallonie, 12% à Bruxelles et 9% en Flandre.

Des rares études sociologiques² en la matière, il apparaît aussi que 80% des enfants de 0 à 19 ans habitent avec des parents mariés, 4% avec des parents non mariés, 12% avec un seul parent et 3% autrement.

On estime également que les familles monoparentales comptent rarement plus de deux enfants et que le niveau de qualification, et donc de revenus, des parents isolés est inférieur à la moyenne. Mais contrairement à une image assez répandue dans le grand public, la monoparentalité ne serait pas seulement le fait de jeunes mères mais également de quadragénaires avec des enfants d'un certain âge. Les pères assurant seuls l'éducation de leurs enfants constitueraient un sous-groupe non négligeable.³

Selon diverses analyses, dont notamment celles de I. Théry⁴, l'individu est devenu la «cellule de base» de la société. La famille n'est plus un groupe prédéfini mais le réseau que dessinent *a posteriori* des échanges interindividuels de plus en plus autonomes et électifs.

¹ B. Bawin-Legros et V. Lenoir, «Le fonctionnement du couple dans la société belge», Familles, modes d'emploi – Etudes sociologiques des ménages belges, De Boeck Université, 1999.

² Parmi ces études, voir notamment M. Corijn «Développement en matière de partenaire, de maternité et de paternité – Famille(s) en mouvement», Actes du Colloques du 11 juin 1998 – Centre pour l'Egalité des chances entre hommes et femmes – ministère de l'Emploi et du Travail.

³ Fondation Roi Baudouin, «Familles monoparentales, Quelles solutions?», synthèse du colloque du 24 octobre 2000.

⁴ I. Théry, «Couple, filiation et parenté d'aujourd'hui. Le droit face aux mutations de la famille et de la vie privée», Paris, Ed. O. Jacobs, La Documentation française, 1998.

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Net als elders in Europa is er in België een daling van het geboortecijfer (11,1 %), een daling van het vruchtbaarheidscijfer (1,6 kinderen per vrouw die de leeftijd heeft om kinderen te baren, tegen 2,25 in 1970), een daling van het aantal huwelijken, een stijging van het aantal geboorten buiten het huwelijk om, een toename van het aantal echtscheidingen en een stijging van het aantal eenoudergezinnen¹.

Één gezin op zes blijkt immers samengesteld uit een alleenstaande ouder, die belast is met de verzorging en de opvoeding van een of meer kinderen, als gevolg van een echtscheiding, het overlijden van de partner of de geboorte van een kind bij een alleenstaande volwassene. Zo zouden er in Wallonië 14 % eenoudergezinnen zijn, in Brussel 12 % en in Vlaanderen 9 %.

Uit de zeldzame sociologische studies terzake² blijkt ook dat 80 % van de kinderen tussen 0 en 19 jaar bij gehuwde ouders wonen, 4 % bij ongehuwde ouders, 12 % bij één ouder en 3 % anders.

Men gaat er ook van uit dat eenoudergezinnen zelden meer dan twee kinderen hebben en dat de scholingsgraad en dus het inkomen van alleenstaande ouders onder het gemiddelde ligt. In tegenstelling tot een beeld dat het brede publiek vrij vaak heeft, zouden niet alleen jonge vrouwen alleenstaande ouder zijn maar ook veertigers met kinderen van een zekere leeftijd. De vaders die alleen voor de opvoeding van hun kinderen zorgen, zouden een niet onaanzienlijke subgroep vormen³.

Volgens diverse studies, waaronder die van I. Théry⁴, is het individu de «basiscel» van de samenleving geworden. Het gezin is niet langer een vooraf bepaalde groep maar het netwerk dat naderhand tot stand komt door de betrekkingen tussen individuen die almaar zelfstandiger en electiever zijn.

¹ B. Bawin-Legros en V. Lenoir, *Le fonctionnement du couple dans la société belge, Familles, modes d'emploi – Etudes sociologiques des ménages belges*, De Boeck Université, 1999.

² Zie onder meer Martine Corijn, Ontwikkelingen inzake partnerschap en ouderschap - Gezin(nen) in beweging, Handelingen van het colloquium van 11 juni 1998 - Raad van de gelijke kansen voor mannen en vrouwen - ministerie van Tewerkstelling en Arbeid.

³ Koning Boudewijn Stichting, Eenoudergezinnen. Welke oplossingen?, Synthese van het colloquium dat plaatsvond te Brussel op 24 oktober 2000.

⁴ I. Théry, *Couple, filiation et parenté aujourd'hui. Le droit face aux mutations de la famille et de la vie privée*, Parijs, Ed. O. Jacobs, *La Documentation française*, 1998.

Les spécialistes parlent d'«individualisation de la famille». Dès lors que l'individu, cherchant à accomplir son «authenticité», privilégie l'échange électif et intersubjectif, la famille se diversifie : familles légitimes, naturelles, familles biparentales, monoparentales et recomposées... Les familles monoparentales et recomposées ne doivent plus être considérées comme des modèles alternatifs, mais bien comme des séquences du cycle de vie familiale consécutives à une rupture du couple.

A l'initiative du Conseil interuniversitaire de la Communauté française (C.I.U.F.), une enquête intitulée «Aides financières aux études: un filet à mailles trop larges. La situation des étudiants issus de famille mosaïque» a été réalisée durant l'année 2001 par Greet Van Cauwenberge et Scarlett Renoirte.⁵

Selon cette étude, la séparation, le décès du partenaire et le remariage vont de pair avec une série de changements socio-économiques. Les circonstances difficiles (problèmes de droit de visite, poids des tâches quotidiennes, problèmes financiers,...) ont non seulement un effet sur le bien-être des adultes, mais également sur celui des enfants.

Une grande partie des familles monoparentales vit dans des conditions de précarité suite à la disparition du seul soutien de famille. Cette situation est vécue principalement par des femmes.

En effet, et comme l'indique l'enquête, la sécurité d'existence passe, pour beaucoup de femmes, par la famille. L'absence d'une sécurité de vie autonome les rend extrêmement vulnérables au moment du départ du partenaire. La séparation ou le divorce ne jouent pas ici un rôle décisif, mais plutôt comme des facteurs structurels à l'origine de la situation défavorisée des femmes : niveau de formation peu élevé, comportements dictés par les schémas sociaux, expérience professionnelle faible ou interrompue,...

C'est ainsi que l'étude constate une régression de la situation financière, surtout dans le cas des mères à la tête d'une famille monoparentale étant donné le décalage existant entre le revenu antérieur et le revenu actuel et le niveau des dépenses lors d'un divorce, d'un décès.

Si on peut se réjouir que la loi du 10 août 2001 portant réforme de l'impôt des personnes physiques ac-

De specialisten hebben het over de «individualisering van het gezin». Aangezien het individu, dat ernaar streeft zijn eigenheid te bevestigen, de voorkeur geeft aan een electieve en intersubjectieve omgang, wordt het gezin gevarieerder : wettige gezinnen, natuurlijke gezinnen, tweeoudergezinnen, eenoudergezinnen en nieuw samengestelde gezinnen. De eenoudergezinnen en de instantgezinnen moeten niet langer worden beschouwd als alternatieve modellen, maar wel als episodes in de cyclus van het gezinsleven die volgen op een breuk in een koppel.

Op initiatief van de Interuniversitaire raad van de Franse Gemeenschap (CIUF) hebben Greet Van Cauwenberge en Scarlett Renoirte in 2001 een enquête uitgevoerd onder de titel *Gaten in het studiefinancieringsnet – Studenten uit mozaïekgezinnen*⁵.

Volgens die enquête gaan de scheiding, het overlijden van de partner en het hertrouwen gepaard met een aantal sociaal-economische veranderingen. De moeilijke omstandigheden (problemen inzake bezoekrecht, last van de dagelijkse taken, financiële problemen enzovoort) hebben niet alleen gevolgen voor het welzijn van de volwassenen, maar ook voor dat van de kinderen.

Tal van eenoudergezinnen leven in moeilijke omstandigheden door het wegvallen van de enige kostwinner. Vooral vrouwen hebben met die situatie te kampen.

Zoals in de enquête wordt aangegeven, hangt de bestaanszekerheid voor veel vrouwen immers af van het gezin. Doordat ze niet zelfstandig kunnen zorgen voor hun levensonderhoud zijn ze bijzonder kwetsbaar als hun partner ze in de steek laat. De scheiding of de echtscheiding spelen hier geen beslissende rol, het zijn veeleer structurele factoren die aan de benadeelde situatie van de vrouw ten grondslag liggen : laag opleidingsniveau, gedragingen die zijn ingegeven door de sociale rolpatronen, geringe of onderbroken beroepservaring enzovoort.

Zo stelt de studie een verslechtering van de financiële situatie vast, vooral bij de moeders die hoofd zijn van een eenoudergezin, als gevolg van het verschil tussen het vorige en het huidige inkomen en van de uitgaven in geval van echtscheiding of overlijden.

Men kan er zich weliswaar over verheugen dat de wet van 10 augustus 2001 houdende hervorming van

⁵ <http://www.cfwb.be/ciuf/publications/EtudiantFamillemosaique.PDF>

⁵ <http://www.cfwb.be/ciuf/publications/EtudiantFamillemosaique.PDF>

corde un abattement complémentaire aux familles monoparentales, il n'en reste pas moins que ce montant semble encore largement insuffisant pour faire face aux besoins financiers auxquels celles-ci doivent faire face.

C'est pourquoi, la présente proposition envisage d'augmenter la quotité exonérée complémentaire, telle que prévue à l'article 133 du Code des impôts sur les revenus, pour la porter à 2280 euros pour chaque contribuable imposé isolément et ayant un ou plusieurs enfants à charge, afin de mieux prendre en compte fiscalement la situation des familles monoparentales.

Jean-Jacques VISEUR (CDH)
Joëlle MILQUET (CDH)

de personenbelasting een bijkomende belastingvermindering toekent aan de eenoudergezinnen, maar dat neemt niet weg dat dit bedrag nog ruim ontoereikend lijkt om het hoofd te bieden aan de financiële behoeften waarmee die gezinnen te kampen hebben.

Daarom voorziet dit wetsvoorstel erin de bijkomende belastingvrije som, zoals bepaald bij artikel 133 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, te verhogen tot 2280 euro voor elke afzonderlijk belaste belastingplichtige die een of meer kinderen ten laste heeft, teneinde fiscaal beter rekening te houden met de situatie van de eenoudergezinnen.

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution

Art. 2

A l'article 133, 1°, du Code des impôts sur les revenus 1992, remplacé par l'article 25, C, de la loi du 10 août 2001, le montant de « 870 EUR » est remplacé par le montant de « 2280 EUR ».

Art. 3

L'article 2 entre en vigueur à partir de l'exercice d'imposition 2005.

30 juillet 2003

Jean-Jacques VISEUR (CDH)
Joëlle MILQUET (CDH)

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 133, 1°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, vervangen bij artikel 25, C, van de wet van 10 augustus 2001, wordt het bedrag «870 EUR» vervangen door het bedrag «2280 EUR».

Art. 3

Artikel 2 treedt in werking vanaf het aanslagjaar 2005.

30 juli 2003

TEXTE DE BASE

Code des impôts sur les revenus 1992

Art. 133

Le montant exempté en vertu de l'article 131 est, en outre, majoré des suppléments suivants:

1° 870 EUR pour un contribuable imposé isolément et ayant un ou plusieurs enfants à charge;

2° 870 EUR lorsqu'une imposition est établie par contribuable pour l'année du mariage ou de la déclaration de cohabitation légale et pour autant que le conjoint n'ait pas bénéficié de ressources d'un montant net supérieur à 1800 EUR.

TEXTE DE BASE ADAPTÉ À LA PROPOSITION

Code des impôts sur les revenus 1992

Art. 133

Le montant exempté en vertu de l'article 131 est, en outre, majoré des suppléments suivants:

1° **2280 EUR¹** pour un contribuable imposé isolément et ayant un ou plusieurs enfants à charge;

2° 870 EUR lorsqu'une imposition est établie par contribuable pour l'année du mariage ou de la déclaration de cohabitation légale et pour autant que le conjoint n'ait pas bénéficié de ressources d'un montant net supérieur à 1800 EUR.

¹ Art. 2 : remplacement.

BASISTEKST

Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992

Art. 133

Het bedrag dat krachtens artikel 131 wordt vrijgesteld, wordt bovendien met de volgende toeslagen verhoogd:

1° 870 EUR voor een belastingplichtige die alleen wordt belast en die één of meer kinderen ten laste heeft;

2° 870 EUR wanneer voor het jaar van huwelijk of verklaring van de wettelijke samenwoning een aanslag per belastingplichtige wordt gevestigd en voor zover de echtgenoot tijdens het jaar geen bestaansmiddelen heeft gehad die meer dan 1800 EUR netto bedragen.

BASISTEKST AANGEPAST AAN HET VOORSTEL

Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992

Art. 133

Het bedrag dat krachtens artikel 131 wordt vrijgesteld, wordt bovendien met de volgende toeslagen verhoogd:

1° **2280 EUR¹** voor een belastingplichtige die alleen wordt belast en die één of meer kinderen ten laste heeft;

2° 870 EUR wanneer voor het jaar van huwelijk of verklaring van de wettelijke samenwoning een aanslag per belastingplichtige wordt gevestigd en voor zover de echtgenoot tijdens het jaar geen bestaansmiddelen heeft gehad die meer dan 1800 EUR netto bedragen.

¹ Art. 2 : vervanging.